קיח א מיי׳ פי״ב מהל׳ הלי ו סמג עשין עט י״ד סי׳ קיו סעין בהג״ה: סעיף קים ב מיי פ״א מהלי משונה הלי ה חתו

רבינו חנגאל

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי י [אתכם], [אתכם], כגון החלה והתרומה. נשמה שקרויה נר נתתי בכם על עסקי נר נו נותה בכם על עסקי נו הזהרתי אתכם, אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם. ולמה בשעת לידה אמר רבא נפל תורא חדדי סכיני. אדונתה אחת הכאה תהיה עליה. כלומר פעמים רבות עליה, כלומר פעמים רבות מכעסת אדונתה ומקבעת אדונתה את הכל בלבה והיא משלמת לה בהכאה אחת הכל. וכן רעיא מחגרא י ועיזא רהיטתא אבב חוטרא מילי ואבי ודריז חושבנא. ליפי׳ רועה פסח שאין יכול ליפי׳ רועה פסח שאין יכול לרוץ, ועז בורחת ורצה בשדות כשמגיע בשער גדרות הצאן כדמתרגמינן חוטרין דען ובבית הדיר (בו) כדתנן הכונס צאן לדיר, שם מעלה חשבון הבריחות שברחה ושם מכה אותה. בחנות של יין הכל אוהבין באין ושואלין . בשלום בעל החנות כדי שישתו עמו, אבל אם רואין שנתפס אדם בבית המכס או בבית המושל ליענש מו בבית המושל "ענם כל אוהביו בורחין אין אחד מהן פונה אליו. לא יעמוד אדם במקום סכנה ויאמר עושין לי נס [שמא] עושין לו נס, ואם עושין לו מנכין לו מזכיותיו שנאמר קטנתי מכל החסדים וגו'. לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות יחלה אומרים לו הבא זכות והיפטר. ת"ר חלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן דרך כל המומתים מתודים, אדם יוצא לשוק יהא דומה כמי [שנמסר] . לסרדיוט, חש בראשו דומה כמי שנתנוהו בקולר. עלה למטה דומה כמי שהעלוהו לגרדום לידון, אם יש לו פרקליטין המלמדין עליו זכות ניצל אם לאו לא ניצל. תשובה ומעשים טובים הן פרקליטין של אדם, וון פו קליטין של אום, אפילו תתקצ"ט מלמדין עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצל, שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם יושרו ויחוננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאחי כופר. שלשה בדקי מיתה, כרבנן דאמו מתות ילדות], כלומר דבקה

בהו מיתה שלא בעתה.

ראשים קראסי אחלם. ראשית תבואתה (ירמיה ב): עסקי ראשים. ראשית עריסותיכם (במדבר טו): הריני נוטל נשמחלם. ותאבד רביעית דמכם ויכבה נרכם ויבטל שם ראשיתכם. ונשים נצטוו על כך כדאמרינן בבראשית רבה" היא איבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אדה"ר שנתרם כחלה וכבתה נרו של עולם ושפכה דמו ועוד שלרכי הבית תלוין בה: **נפל חורא**. לארץ שהוא עומד לשחיטה הכל אומרים חדדו לסכינא עד שלא יקום ויהא טורח להשליכו. כך הואיל ואימרע מולה מוומנת פורענותה לבא: **ספיש סירום אמסא**. תרבה

על שַקורין לארון הקדש ארנא. לא ארון שעשה בנלאל האמר דמסתמא לא היו מזכירים ארון שהיה לפני כמה שנים שנגנו בבית הרחשון אלא לארון שבבית הכנסת אע"ג דבכל דוכתי קרי ליה תיבה כדתנן העובר לפני התיבה היורד לפני התיבה (ברכות פ״ה דף לד.) אור״י אשכחן נמי דקרי ליה ארון כדאמר תשעה וארון מלטרפין (שם פ״ו דף מו:): מקרא

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר שעל עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מומב ואם לאו הריני נומל נשׂמתכם ומ"ש בשעת לידתן אמר ∘רבא נפל תורא חדד לסכינא אביי אמר תפיש תירום אמתא בחד מחטרא ליהוי רב חסדא אמר שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל מר עוקבא אמר רעיא חגרא ועיזי ריהמן אבב חומרא מילי ואבי דרי חושבנא רב פפא אמר אבב

חנואתא נפישי אחי ומרחמי אבב בזיוני לא אחי ולא מרחמי וגברי היכא מיבדקי אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא כעין גשר רב לא עבר במברא דיתיב ביה עכו"ם אמר דילמא מיפקיד ליה דינא עליה ומתפיסנא בהדיה שמואל לא עבר אלא במברא דאית ביה עכו"ם אמר שִמַנאָ בתרָי אומי לא שלים ר' ינאי בדיק ועבר ר' ינאי למעמיה מּדאמרָ אלעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נם שמא אין עושיו לו נם ואם עושין לו גם מנכין לו מזכיותיו אמר רבי חגין מאי קראה יקטנתי מכל החסרים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפמר אמר מר עוקבא מאי קראה יכי יפול הנופל ממנו ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא ישמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: ת"ר ימי שחלה ונמה למות אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיום חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו בקולר עלה לממה ונפל יהי דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגרדום לידון שכל העולה לגרדום לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים מובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר יאם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו': ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף: תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות יולדות רבי אלעזר אומר נשים מתות ילדות ר' אחא אומר בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת וי"א על שקורין לארון הקודש ארנא: תניא ר' ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם תניא ר' יוםי אומר ∘שלשה בדקי מיתה נבראו באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה נדה וחלה והדלקת הגר חדא כר' אלעזר וחדא כרבגן יתניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו

פשעים השפחה וכולן חלקה בחבטה אחת: מפיש. תרבה: סירום. פשע והתרסה: מחטרא. בטדו"ר בלע"ז. כלומר אשה עומדת ליסורי לידה על עונשה של חוה ומלרפין לה עונשין הרבה לחותו מלקות: שבקיה לרויא. לשיכור אינך לריך להפילו שהוא יפול מאליו. כך האשה עומדת לילד משנתעברה והיא לריכה לבקש להקב"ה לפתוח רחמה והוא נמנע והיא מתה מאליה. כל הני משל הדיוט נינהו: רעיא הגרא ועיזי רהיטין. הלים לרוד ואינו יכול להגיען ולהלקותן על סרחונן: אבב חוטרא מילי. כשהיא באה לפני גדרות לאו שם הוא מדבר עמה להלקותה על פשעה. ואבי דרי לבית הדיר של נאו באין לחשבון. גדרות לאן מתרגמינן חוטרין דען (במדבר לב). כלומר האשה כשהיה בבריחות פעמים שוכיותיה תולין ואין כח במקטרג להזכיר עונה אבל משהגיעה לפתח הסכנה ולריכה לנסים שם מזכירין עונותיה ומעשיה אם ראויה היא לנס אם לאו: אבב הנוחתה נפישי חחי ומרחמי. לפתח החנות שמחלהים בו מזונות ויש שם עושר הרבה אחים והרבה אוהבים יש הכל נעשים אוהבים: מרחמי. אוהבים: אבב בזיוני. במקום שיש הפסד ועוני לא אחי ולא מרחמי. כך בשעת הסכנה הורע מזלה וחשיבותה וחדלו פרקליטין שלה: וגברי היאך מיבדהי. מעשים שלהם להזכיר עונם וזכותם: לעין גשר. כל מקום סכנה כגון קיר נטוי ויולא לדרך: דילמא מיפקיד. נכרי דינא על חטאיו ומתפיסנה בהדיה: מברת. ספינה שעוברין בה את הנהר: נדיק. הספינה שלא יהא בה נקב: מנכין. פוחתיו: הטנתי מכל החסדים. ונתמעטו זכיותי בשביל הוקטנו החסדים חשר עשית וגו': יומא דשותה. שמנשבת בו הרוח דרומית חזקהם המפלת חומות ועוקרת אילנות: לביני דקלי. שלא יפיל הרוח דקל עליו: ממנו להביה רחיה. מחחר שהוא נופל לריך למלוא ממנו וממעשיו

וכדכתיב נר ה' נשמת אדם ה) [פוכור כמי לישות היט תנחומא ריש פ' נח], ב) [נ"ל רבה], ג) תענית כ:, ד) [סנהדרין ח. ב"ב קיט: תוספתא יומא פ״ד], **ה**) תוספתא פ״ב ברכות לא:, ו) מוספתא פ"ב, ז) [ער" מנחומא ריש נחן, **ח**) [גיטין (א:], **ע**) נ"א חמן,

חורה אור השלח

1 קטנְתִּי מִבּל הְחֲסְדִים ומְבָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עִשִּׁיתְ אֶת עַבְּדֶּךְּ בִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיִּרְדַן הַנָּה ינית בי לשני מחנות: ראשית לבי א בראשית לב יא 2 כּי תִבְנָח בָּיִת חָדְשׁ רְעָשִׂית מַעֲקָח לְגַנָּךְ וְלֹא

תְשִׁים דְמִים בְּבֵיתֶךְ כִּי יִפּל הנפל ממנו: דברים כב ח זַנפּפָּר בָּשֶּנהּ. 3 אָם יֵשׁ עְלָיו מֵלְאָךְ מַלִּיץ אָדֶד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׁרוֹ: וַיִּחָנָנוּ וַיֹּאמֶר מרדת שחת פרעהו מצאתי כפר:

איור לו רו-רד

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה ואלו הן פרקליטין (שעושה למטה) מא"מ ונ"ב ק"א אין זה: בא"ד שבהן רלוי לנ"ד: (ג) ד"ה כדקי מיתה עונות:

לעזי רש"י

בטדו"ר [בטידור"א]. הכאה. .[יפרייט"א].

ארון כלים.

מוסף רש"י

מ**נכין. ממעטין** (תענית כ:) מיתה. שלשה בדקי סהאשה נבדקת בהן בשעת הסכנה שאם ימנא בה אחד

ראיה לזכות: מששת ימי בראשית. דכתיב קורא הדורות מראש (ישעיה מא) שנגלו לפניו הדורות ומעשיהם ^{שו}וקנס פורענותם: שהרי. כשניתנה תורה עדיין לא נפל זה והכתוב קראו נופל: **על ידי חייב.** בע"ה זה שלא קיים מלות מעקה: **אומרים.** העומדין שם: שכן דרך כל המומסים מסודין. כדתנן בסנהדרין שכל המתודה יש לו חלק כו׳ שכן מלינו בעכן ניהושע זן שאמר לו יהושע כו׳ בפ׳ נגמר הדין (סנהדרין דף מד:): לשוה. מלויים שם מריצות ובעלי דינים נכרים וישראלים: דומה כמו שנמסר לסרדיוע. להוליכו לפני השופט: הש בראשו. חששא בעלמת מיחוש קל: נ**מנוהו בקולר.** הוי טפי משנמסר לסרדיוט וגרוע מעולה לגרדום שאין דנין שם אלא להריגה ועל סרחון חמור ולריך פרקליטין גדולים: **עלה למטה.** שחלה הרבה שלריך לעלות וליפול למשכב: ו**אלו הן פרקליטין**. (6) שעושה למטה (²⁾ רלוי לב״ד של מעלה משובה ומעשים טובים: **באוחו** מלחך. שמליך עליו זכות והוא אחד מני אלף ואפילו הוא עלמו מעיד עליו חובה ניצול באחת של זכות שנאמר מליץ אחד מני אלף במליצתו של מלאך אין אלא אחת מאלף להגיד ישרו ומשמע נמי שהמלאך המליץ הוי אחד מני אלף דהא מלאך כתיב מכלל דהשאר מגידים עליו חובה אלא מדלא כתיב אם יש עליו מליך מלאך אחד מני אלף איכא למידרשיה אמלאך ואמלילה: יולדות. בשעת לידתן: שלש עבירות. הנך דמתניתין: ילדות. בחורות ואפילו שלא בשעת לידה: רבי אחה אומר. הילדות מתות על עון שמכבסות: ארנא. כך היו קורין מגדלות שלהם פריט"י ובלשונינו משטי"ר: בים עם. לשון ביזוי שמתקבלין בו הכל: ולארון הקדש ארנא. ואין קורין אותו ארון הקדש: בדקי (۵). עונות שבודקין אותן בהן בשעת סכנה כרבנן דאמרי יולדות: דבקי. שמדבקין ומקרבין מיתה לפני זמנה כר' אלעזר דתני ילדות: